
SAMLENOTAT

Udenrigsministeriet

Nordgruppen

Til: Folketingets Europaudvalg J.nr.: 400.D.9-16-0
Fra: Udenrigsministeriet Dato: 15. november 2006
Emne: **Samlenotat vedr. Globaliseringsfonden**

7. (Evt.) Forordningsforslag til en europæisk globaliseringsfond

- Politisk enighed

KOM(2006)91

Genoptryk

Ændringer og tilføjelser i forhold til samlenotat af 26. oktober 2006 oversendt til Folketingets Europaudvalg forud for mødet den 3. november 2006 er markeret med **fed skrift**.

1. Resumé

Forslaget til en Globaliseringsfond udgør en del af kompromiset fra DER i december 2005 om de finansielle perspektiver for 2007-2013. Fondens formål er at støtte omstilling og opkvalificering af arbejdstagere i sektorer og regioner i EU, der er akut ramt af ændringer i verdenshandlen. Fonden skal finansieres af uforbrugte midler under budgettet med maksimalt op til 500 mio. euro årligt. Fonden skal kun kunne yde tidsbegrænset individuel engangsstøtte til skræddersyede tiltag for arbejdstagere, der er berørt af massefyringer. Det kan f.eks. være støtte til genplacering, omskoling eller midlertidig dækning af indkomsttab. Længerevarende støtte til opkvalificering vil skulle ske gennem Strukturfondene. Kommissionen har lagt op til, at støttekriteriet er massefyringer, der berører minimum 1000 arbejdstagere i en given region med en relativ høj arbejdsløshed. Europa-Parlamentet har imidlertid foreslået en opblødning af disse kriterier bl.a. med indførelse af en safeguard-klausul på 20 pct. af Fondens midler, der kan udbetales i situationer til især mindre arbejdsmarkeder, hvor det absolutte antal afskedigelser på 1000 ikke er opfyldt. Kommissionen regner med, at op til 50.000 arbejdstagere i EU årligt vil nyde godt af støtte fra Fonden.

2. Baggrund

Kommissionen fremlagde i oktober 2005 sin meddelelse om ”Europæiske værdier i en globaliseret verden” (KOM (2005) 525), der understreger fordelene ved den øgede globalisering i form af økonomisk fremdrift, forbedret konkurrenceevne og skabelse af job af høj kvalitet. Samtidig påpeges det i meddelelsen, at markedsåbninger kan give asymmetriske fordele. Det vil sige, at visse sektorer og regioner kan have en særlig høj risiko for at blive ramt af omstruktureringer og dermed arbejdsløshed.

På den baggrund stillede Kommissionens formand José Manuel Barroso forslag til oprettelse af en Globaliseringsfond og i konklusionerne fra Det Europæiske Råd i december 2005 vedr.

aftalen om de finansielle perspektiver hedder det at: ” Det Europæiske Råd er enigt om, at der oprettes en globaliseringsstilpasningsfond, der skal yde supplerende støtte til arbejdstagere, der har mistet deres arbejde som følge af omfattende strukturændringer i verdenshandelen, og som skal bistå dem med deres omskolings- og jobsøgningsbestræbelser. Udbetalinger over fonden vil på baggrund af omfanget af økonomiske forstyrrelser og deres følger for lokale, regionale eller nationale økonomier være underlagt strenge kriterier, som Det Europæiske Råd opfordrer Rådet til at fastlægge på grundlag af et forslag fra Kommissionen. Maksimumbeløbet for udgifterne fra fonden skal være på op til 500 mio. euro pr. år. Der vil ikke blive afsat specifikke finansielle midler til fonden i de finansielle overslag. Den bør i stedet finansieres gennem uudnyttede midler i forhold til de budgetlofter, der er fastlagt i disse konklusioner (defineret som forpligtelser), og/eller af midler, der er frigivet”.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslaget har hjemmel i TEF art. 159 stk. 3 og skal vedtages efter proceduren i TEF art. 251 (fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet) efter høring af det Økonomiske- og Sociale udvalg og Regionsudvalget.

4. Nærhedsprincippet

Globaliseringsfondens bidrag skal ses som et supplement til den indsats, der i første række skal ydes af lokale, regionale og nationale aktører i forbindelse med støtte til medarbejdere ramt af massefyringer som følge af strukturelle ændringer i verdensøkonomien.

5. Formål og indhold

Globaliseringsfondens har til formål at støtte arbejdere i EU, der er blevet arbejdsløse som følge af markante strukturelle ændringer i verdenshandelen, og hvor dette har en betydelig negativ effekt på den regionale eller lokale økonomi.

Kommissionen finder, at sådan fond kan blive et vigtigt symbol på den solidaritet i EU, som er væsentlig for at undgå, at der breder sig en falsk funderet modstand i EU's befolkning mod handelsliberalisering og globalisering. Samtidig finder Kommissionen, at det er relevant for EU at foreslå en sådan mekanisme, eftersom handelspolitikken er et rent fællesskabsanliggende.

Mekanismen er tænkt som et supplement til Strukturfondene og især Socialfonden, hvis mål er at bidrage til en tilpasning af arbejdsstyrken, så den er i stand til at udnytte de udviklingsmuligheder, der ligger i kravet om større innovation, fleksibilitet, omstillingsevne og mobilitet i en moderne økonomi. Aktiviteter under Socialfonden programmeres for en syv-årig periode, hvorfor den ikke er egnet til at afhjælpe i tilfælde af pludselige og uforudsete omstruktureringer.

Betingelser for støtte

Finansiell støtte fra Fonden kan ydes i situationer, hvor der er sket massefyringer som følge af en massiv stigning i importen til EU af bestemte varer, i tilfælde af et vedvarende fald i EU's markedsandel i en given sektor eller ved udflytning af virksomheder til tredjelande og som resulterer i

a) mindst 1000 afskedigede i en virksomhed inkl. underleverandører i en region (på NUTS III-niveau), der i forvejen lider af en arbejdsløshed højere end EU-gennemsnittet. I formandskabets seneste kompromisforslag foreslås henvisningen til arbejdsløshed og NUTS III-niveau slettet.

eller

b) mindst 1000 afskedigede over en maksimal periode på 6 måneder i en eller flere virksomheder i en sektor, der tilsammen repræsenterer mere end 1 pct. af den samlede arbejdsstyrke i et område på NUTS II-niveau (svarende til Danmark). I formandskabets seneste kompromisforslag foreslås ordlyden ændret til især at omfatte SMV'er med en udvidet periode på op til 9 måneder samt en sletning af henvisningen til 1 pct. af arbejdsstyrken.

I formandskabets seneste kompromisforslag foreslås en tilføjelse artikel 2 c) i form af en safeguard-klausul på max. 15 pct. af fondens midler pr. år, der i særlige tilfælde kan gå til ansøgninger, der ikke lever op til kriteriet i a) eller b) men hvor min. 500 afskedigelser har haft en væsentlig indvirkning på den lokale økonomi og beskæftigelse.

Støtteberettigede aktiviteter

Bidrag fra fonden ydes som éngangsstøtte til aktiviteter, der har til formål at reintegrere arbejdsløse på arbejdsmarkedet. Det vil især sige aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger i form af hjælp til jobsøgning, genplacering, karrierevejledning, målrettet omskoling samt støtte til opstart af selvstændig virksomhed. Herudover kan det komme på tale at give særlige, midlertidige løntillæg til erhvervsaktive, der deltager i uddannelses- og omskolingsaktiviteter samt supplerende indkomststøtte til arbejdstagere over 50 år. Støtten kan maksimalt ydes over en periode på 18 måneder og falder i form af et éngangsvederlag. I formandskabets seneste kompromisforslag foreslås perioden forkortet til 12 måneder samt henvisningen til supplerende indkomststøtte slettet. Det slås fast, at støtte kun skal ydes til personer og ikke til de berørte virksomheder.

Ansøgning om støtte

Medlemsstaterne skal søge støtte fra Globaliseringsfonden senest 10 uger efter, at betingelserne for støtte er mødt jf. ovenfor. Ansøgninger skal bl.a. ledsages af en analyse af massefyringerne i forhold til ændringer i verdenshandlen og godtgøre, hvorfor fyringerne ikke var forudsigelige. Herudover skal indgå en beskrivelse af konkrete aktiviteter og et budget herfor, tidsrammen for gennemførelsen af foranstaltningerne, høring af arbejdsmarkedets parter samt sammenhæng med aktiviteter gennemført under Strukturfondene.

Tildeling af støtte og medfinansieringssats

Kommissionen afgør på baggrund af ansøgningerne om de relevante kriterier er opfyldt og om der kan udbetales støtte med op til maksimalt 50 pct. af budgettet for aktiviteterne inkluderet i ansøgningen. Formandskabets kompromisforslag lægger dog op til en maksimal EU-medfinansieringssats på 40 pct. Støtten ydes kun som supplement til medlemsstatens egen indsats i regionen eller lokalområdet. Aktiviteter finansieret delvis af Globaliseringsfonden må ikke samtidig modtage støtte fra andre EU-instrumenter.

Fondens budget er på maksimalt 500 mio. euro om året, og skal ifølge forslaget finansieres gennem uudnyttede midler i året $n-1$ i forhold til de budgetlofter, der er fastlagt i de finansielle perspektiver (defineret som forpligtelser), og hvis dette ikke er tilstrækkeligt suppleres med midler frigivet fra de seneste to år. Kommissionen stiller på baggrund af gennemgang af ansøgningerne forslag (i pakker) til EU's budgetmyndighed (Rådet og Europa-Parlamentet) om udbetaling fra Fonden. Når Rådet og Europa-Parlamentet har stillet midlerne til rådighed i budgetproceduren, kan Kommissionen godkende en endelig udbetaling.

Kommissionen regner med, at op til 50.000 arbejdstagere årligt kan komme til at nyde godt af Fonden inden for det foreslåede budget.

Rapportering, evaluering og finansiel kontrol

Fra 2008 skal Kommissionen årligt præsentere en rapport om Fondens aktiviteter og Kommissionen skal i samarbejde med medlemsstaterne gennemføre en midtvejsevaluering samt en afsluttende evaluering af fondens virke. På baggrund af den første årlige rapport kan Rådet og Europa-Parlamentet tage stilling til, om der er behov for en revision af forordningen. Finansiell kontrol med Fonden sker i overensstemmelse med Finansforordningens bestemmelser.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der pågår forhandlinger mellem Rådet og Europa-Parlamentet om en mulig løsning på sagen i 1. læsning. Europa-Parlamentet forventes at behandle sagen på samlingen den 13-16. november.

Der foreligger endnu ikke en endelig udtalelse fra Parlamentet, men af udkast til rapportørens betænkning (dok. 2006/0033 COD) fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale anliggender samt udkast til kompromisforslag fremgår det, at Parlamentet ønsker en tilføjelse til kriterierne for støtte i artikel 2 c) i form af en safeguard-klausul. Parlamentet ventes at foreslå, at der afsættes op til 20 pct. af fondens midler til ansøgninger fra lande med små arbejdsmarkeder, og hvor det absolutte kriterium på 1000 afskedigede i artikel 2 a eller b ikke er mødt. Parlamentet forventes dog at foreslå et minimum på 500 afskedigede samt en godtgørelse for, at afskedigelserne har stor effekt på den lokale økonomi, stort set svarende til det, der er indeholdt i formandskabets forslag.

Parlamentet forventes at opretholde den oprindeligt foreslåede tærskel på 1000 afskedigede i art. 2a og 2b.

Herudover ventes Parlamentet at lægge vægt på, at det skal være muligt under de støtteberettigede aktiviteter (art. 3), at give midlertidige løntilskud til ældre eller særligt dårligt stillede arbejdstagere. Parlamentet ventes endelig at foreslå en udvidelse af Fondens anvendelsesområde i art. 3 til f.eks. også at kunne omfatte mikro-kreditter.

7. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Forslaget får ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

8. Forslaget konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

En fuld udnyttelse op til 500 mio. euro om året vil medføre en merudgift for Danmark svarende til landets andel af finansieringen af EU-budgettet. Denne andel er på ca. 2 pct., hvilket vil svare til ca. 75 mio. kr. om året. Disse midler ville alternativt enten ikke have været opkrævet eller ville have været tilbageført til medlemsstaterne som ubrugte midler fra EU-budgettet.

Herudover vil der – hvis Danmark modtager midler fra fonden – være statsfinansielle konsekvenser i form af national medfinansiering.

9. Høring

Forslaget er sendt i høring hos en række erhvervs- og arbejdsmarkedsorganisationer. Følgende har svaret:

Akademikernes Centralorganisation forudser, at der vil blive kamp mellem EU-medlemslandene om at tilkæmpe sig en forholdsmæssig andel af fondens midler, da budgettet ikke er en realistisk økonomisk ramme for de problemer, de skal afhjælpe. Kriterierne for at få støtte er desuden upræcise, hvilket vil gøre afslag vanskelige at forklare og legitimere. Det er vigtigt, at fonden ikke bidrager til at holde skrantende europæiske industrier kunstigt i live.

Dansk Industri støtter som udgangspunkt ikke fondens oprettelse. Foruden at belønne de lande, der ikke har foretaget den nødvendige omstilling i tide, signalerer den, at globaliseringen er noget negativt, som fonden kan redde de europæiske borgere fra. DI forudser, at fonden vil reducere landenes incitament til de nødvendige reformer - øget fokus på mere fleksible arbejdsmarkeder, højnet uddannelsesniveau og efteruddannelse - hvilke er nationale anliggender at gennemføre. DI mener, at EU's strukturfonde i tilstrækkelig grad tager højde for støtte til dette.

Finansrådet finder, at det er de nationale arbejdsmarkedspolitikker, der skal sikre arbejdsmarkedet fleksibilitet og sikkerhed samt den nødvendige kompetenceudvikling af den arbejdsdygtige del af befolkningen for på den måde at reducere omkostningerne forbundet med

fyringer ved virksomheders strukturelle tilpasninger. Fokus skal bevares på virksomhedernes vilkår og på fremme af den fri konkurrence, og Finansrådet advarer mod, at midlerne bruges til virksomhedsstøtte. Finansrådet ser en risiko for, at spørgsmålet om afgrænsning og udvælgelse af de, der skal tildeles støtte fra fonden, vil kræve et større bureaukrati.

Landbrugsrådet og Dansk Landbrug finder det afgørende, at ordningen kun anvendes i særlige situationer og at den ikke griber ind i eksisterende ordninger eller sætter nye standarder på arbejdsmarkedet. Fondens virke må ikke mindske incitamentet til gennemførelse af mere offensive tiltag i form af strukturelle tilpasninger. De stramme kriterier for fondens virke hilses velkomne, men disse skal udformes under hensyntagen til medlemstaternes forskellige erhvervsstrukturer. I denne sammenhæng nævnes støttegrænsen på 1000 afskedigede som uhensigtsmæssig for Danmark. Landbrugsrådet finder desuden, at forslaget om at kunne yde løntilskud er et uheldigt princip, da dette kan virke som accept af, at en arbejdsløs ikke skal acceptere et jobtilbud, hvis det er til en lavere løn end det arbejde, som vedkommende har mistet.

LO finder, at Globaliseringsfonden i videst mulig omfang skal understøtte landenes nationale reformprogrammer for vækst og beskæftigelse. Fondens forholdsvis begrænsede midler er ikke svaret på den europæiske industris tilpasning til globaliseringen, og en aktiv arbejdsmarkedspolitik med kvalificering af arbejdsstyrken skal i stedet promoveres. Det skal sikres, at fondsmidler anvendes til kvalificering af berørte medarbejdere og ikke til virksomhedsstøtte. LO foreslår, at kriteriet for tildeling af støtten ændres fra en grænse på 1000 personer til en procentgrænse ift. befolkningsstørrelse i berørte regioner.

3F finder umiddelbart fondens formål relevant og sympatisk. Dog finder 3F, at fondens formål forekommer overlappende med især Socialfondens aktiviteter, hvorfor forskelle bør klargøres tydeligere. 3F gør opmærksom på, at definitionen af støttekriterierne er uklar f.eks. en større strukturel forandring, ligesom kriteriet på 1000 personer ikke passer i en dansk sammenhæng. 3F er kritiske overfor forslaget om, at fonden også skal kunne yde midlertidige løntilskud, da disse kan virke konkurrenceforvridende og risikere at fastholde personer i lavtlønsjobs, der burde moderniseres. Såfremt løntilskud skal gives, bør arbejdsmarkedets parter høres på forhånd for at undgå utilsigtede virkninger.

Øresundskomiteen har ingen bemærkninger til forslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen var under de afsluttende forhandlinger om de finansielle perspektiver skeptisk over for forslaget til en Globaliseringsfond, men accepterede det som led i det samlede kompromis forudsat, at støtte fra Fonden gik til foranstaltninger for afskedigede arbejdstagere og ikke som statsstøtte til lukningsramte virksomheder. Regeringens holdning var, at Fonden kunne risikere at sende EU's befolkninger et signal om, at globaliseringen var et problem og ikke en fordel for EU, samt at støtte fra Fonden risikerede at gå til lande, der ikke havde gennemført de nødvendige reformer i forbindelse med omstillingen til en mere åben og omskiftelig økonomi.

Derfor finder regeringen, at udbetalinger for Fonden bør gå til støtte for aktive arbejdsmarkedspolitikker med henblik på omstilling og tilpasning af de støtteberettigede arbejdstagere og ikke virksomhedsstøtte. Det er derfor regeringens generelle holdning, at der fastlægges stramme kriterier for tildeling af midler fra fonden, samt at kriterierne bør indrettes således, at små lande med erhvervsstrukturer som den danske også kan få del i midlerne.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Under drøftelserne i Rådsregi har en stor gruppe både større og mindre lande støttet en lavere tærskel end 1000 afskedigede, der kan udløse støtte fra Fonden. Andre lande har derimod foreslået endnu strammere kriterier for at begrænse anvendelsen af Fonden til exceptionelle situationer. Et flertal af landene har støttet oprettelsen af en safe-guard klausul.

En række lande har talt imod muligheden for at kunne yde midlertidige løntilskud til ældre arbejdstagere eller andre udsatte personer, der står over for afskedigelse, under henvisning til, at det ikke er aktiv arbejdsmarkedspolitik. Andre lande støtter denne type finansielle kompensationer fra Fonden.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Forslaget har være forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg den 3.

november 2006. Selve pakken om de finansielle perspektiver har været forelagt gentagne gange og senest til forhandlingsoplæg den 10. marts 2006, for så vidt angår ny Inter-Institutionel aftale om de finansielle perspektiver.

Europapolitisk kontor